

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

5. Eiusdem argumenti aliæ quæstiones diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

obferuat Romana, & Catholica Ecclesia, videlicet Aequinoctium vernum, Lunam quartam decimam primi mensis, & primam Dominicam, quae proxime sequitur Lunam illam quartam decimam. Et ne error contingeret in aliquo horum trium, statutum est à Patribus Concilij Niceni, vt Aequinoctio vernò tribueretur dies vigesimus primus Martij, quo die tunc, aut circiter Aequinoctium fiebat. Ex quo fit vt Luna quarta decima, quae ante cedit diem vigesimum primum Martij, censeatur pertinere ad vltimum anni mensis non autem ad primum, ac proinde apta non sit ad celebrandam Pascha: quae vero quartadecima Luna incurrit in vigesimum primum diem Martij: vel si in eum diem non cadit, quae post diem illum vigesimum primum Martij primo occurrit, legitima fit ad Paschalis celebritatem. Et hinc fit, vt omnia Nouilunia ac sola, quae ab octauo die Martij vsque ad quintam diem Aprilis contingunt, sint Paschalia, quae sunt numero viginti nouem, nimirum viginti quatuor in vltimis viginti quatuor diebus Martij, & quinque in primis quinque diebus Aprilis.

Sexto quaeritur, Intra quot dierum primi mensis latitudinem possit Pascha contingere. Respondet intra latitudinem trigintaquinque dierum. Nam constat, Pascha celebrari posse, ac debere in aliquo dierum à vigesimo secundo Martij vsque ad vigesimum quintum Aprilis: adeo vt primum & vltimum Pascha coli queat die vigesima secunda Martij, postremum & vltimum, die vigesima quinta Aprilis: & tota celebritas Paschalis latitudinem habeat triginta quinque dierum; quorum primi decem ad finem Martij, vltimi viginti quinque ad principium Aprilis pertineant. Nam quando dies vigesimus primus Martij est dies Sabbati, & in eundem cadit Luna quarta decima, quae prima Paschalis est, erit in sequenti proxime die Dominico, hoc est in die vigesima secunda Martij celebritas Paschae: & ante hunc diem Pascha legitime & rite coli non potest, nec vnquam post Concilium Nicenum celebratum est. Quando item dies decimus octauus Aprilis est dies Dominicus, & in eundem diem incidit Luna quarta decima, quae postrema Paschalis est, celebrabitur Pascha die Dominico proxime sequenti, videlicet die 25. Aprilis; post quem diem ex decreto Concilij Niceni Pascha celebrari iure non potest, sicut igitur Nouilunium aptum ad Paschae celebritatem est, quod incidit in vnum dierum ab octauo die Martij vsque ad quintum diem Aprilis: sic etiam Luna quartadecima ad Paschae celebritatem apta est, quae cadit in vnam diem à vigesimo primo Martij vsque ad decimum octauum diem Aprilis.

Septimo quaeritur, An rite celebrari possit Pascha in Luna decima quinta, aut in plenilunio primi mensis? Respondet, posse, nam solum prohibuit Ecclesia, ne in Luna quartadecima cum haereticis Quartadecimanis celebremus non expectato die Dominico post Lunam quartam decimam primi mensis, ac semper haec tenus Ecclesia Pascha celebravit in die Dominica, primoque mense, eo videlicet, cuius Luna quartadecima in Aequinoctium vernum incidit, aut ipsum proxime sequitur. Vnde fit vt Pascha celebrandum sit in prima Dominica post Lunam quartam decimam primi mensis, quae in Lunam 15. 16. 17. & deinceps vsq; ad vigesimam primam includit, vt dicunt incurrit. Beda in lib. de Ratio. temporum cap. 57. primum docet, Dominicam diem, quae post quartam decimam Lucam primo occurrit, esse Paschalem Dominicae resurrexerit omnis diem. Deinde subiungit: *Et si fieri possit, vt eadem omnibus anni Sabbati die, Luna quartadecima contingeret, nihil nostra Paschalis obseruantiæ tempus à legali discreparet: nam & ipsi, iuxta legis edicta, semper quarta decima Luna primi mensis ad vespertam immolantes & comedentes agni immaculati carnes, sanguinemque illius ad repellendum externorum nostris postibus aspergentes, id est, agnum Baptismi & Paschalem celebrantes solemnibus discipulorum, spiritalem superaretur Aegyptum, & quae illuc*

cente mane in Luna Decima quinta eiusdem mensis azyorum diem intraremus, septemque dies eiusdem celebritatis legitimos à mane quintidomi diei vsque vespertam vigesimiprimi mensis ipsius, id est, Dominico Pascha vsque in Dominicum Octauarum Pascha debita cum veneratione completemus. Sed quoniam Luna dies eadem in diuersis septimana deuoluitur ferias; inde fit, vt qui propter resurrexerit omnis nostri Redemptoris; in Dominicum diem Pascha initium reseruare docemur, aliquoties nostra festiuitas septima post Legalium azyorum exordium desinat ingressum. Idem apertissime tradit, cap. 59. sic dicens: *Nam cum in veteri Testamento tribus argumentorum indicij Paschale tempus sit obseruare praecipitur, videlicet post Aequinoctium vt mense primo, vt tertia eius septimana; id est, à vespere quartadecima Luna, quod est initium quartadecima vsque in vespertam, id est terminum vigesimae prima celebretur: quarta in eiusdem obseruatione regula est vobis à tempore Dominicae resurrexerit imposta: vt cum Aequinoctio transiit, Luna nam primi mensis quartadecimam vespere, crastino facere viderimus, non statim ad faciendam Pascha transilimus, sed Dominicum diem quo ipse Pascha, id est, transitus de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem; de pena ad gloriam resurgendo facere dignatus est, expectantes, in ipso tandem congrua Pascha solemnitas celebremus. Et paulo post. Quoties ergo diem Dominicum, mox adueniente quartadecima prima habemus, nihil nostrum tempus Paschale à Legali dissonat, quantum alyis sacramentorum generibus eiusdem Pascha solemnitas colimus. Quoties vero secunda, tertia, & quarta, vel quinta, vel sexta vel septima ab hinc die idem Dominica occurrerit, nec si quidem legem, aut Prophetas solimus, sed Evangelica potius gratia sacramentis adimplemus. Sic ille. Quam Ecclesiae consuetudinem ex Theophilo Alexandino Episcopo confirmant: idemque repetit cap. 60. & 61. & Augustinus Episc. 119. ca. 3. ad finem, ait: *Tertia hebdomada Luna Pascha celebratur, id est, qui dies occurrerit à quartadecima, in vigesimam primam.**

CAP. V.

Eiusdem argumenti aliae quaestiones diluuntur.

PRIMO quaeritur, Quotò die mensis Martij erat Aequinoctium vernum eo tempore, quo passus est Christus? Respondet Francolinus Tract. de Temporibus Horarum Canonice cap. 75. esse communem omnium fere Scriptorum sententiam, fuisse octauo Kalend. diei Aprilis, hoc est, 25. die Martij. Id probat ille auctoritate Ethnicorum: & Christianorum Scriptorum: quia ita dicit Plinius lib. 18. cap. 26. Columella lib. 9. de Rustica cap. 14. & lib. 11. cap. 2. Macrobius lib. 1. Saturna cap. 21. Augustinus serm. 22. de tempore, qui est 18. de Natali Domini. Chrysostomus hom. de Natiuit. B. Ioannis Baptista, Isidorus lib. de Natura cap. 8. & lib. Etymolog. cap. 34. Beda de temporibus cap. 17. & de Ratione temporum ca. 28. Sed haec non omnino certa sunt. Nam Augustinus, & Chrysostomus dicunt quidem Christum mortuum esse octauo Kalend. Aprilis in Aequinoctio verno: at non expriment, an dies ille incidit in ipsum Aequinoctium: sed potius sequitur die 24. secundum ipsos Patres fuisse Aequinoctium: nam vt arguunt Anselm. lib. 2. de Imagine c. 17. & Beda de ratione computi, si Christus mortuus est die 25. Martij, ergo die 24. ad vespertam agnum Paschalem, cum discipulis comedit: die igitur 24. erat Aequinoctium: alioqui enim si fuit Aequinoctium, die 25. Martij comedit Pascha ante Aequinoctium, cum tamen secundum legem edendum esset Luna decima quarta, quae incidit vel in ipsum Aequinoctium, vel proxime sequeretur post ipsum. Vnde Anselm. & Beda locis citatis aiunt Aequinoctium fuisse duodecimo Kalend. Aprilis, hoc est die 21. Martij, & cœnasse eum Discipulis vnde

cimo Kalendas Aprilis, id est, die vigesimo secundo Martij, & mortuum esse decimo Calend. Aprilis, hoc est, die 23. Martij. In eadem sententia fuit Theophilus Cæsariensis. in Palaestina Episcopus, qui floruit circa annum Domini 200. vt constat ex epistola Synodica, quam habes apud Bedam *Tomo. 2. ad finem.* Eiusdem sententia videntur esse, qui sentiunt, Christum mortem passum fuisse decimo Kalendas Aprilis, hoc est die 23. Martij: nam secundum eos consequens est, vt Pascha comederit die 22. Martij, & Aequinoctium incidit in diem 21. vel saltem in ipsum diem 22. Martij, vt censent Nicetus, & Graeci, & senserunt olim Galli, qui teste Beda *de Ratione tempo. cap. 45.* quotannis celebrabant Pascha Dominicae resurrectionis 8. Kalendas Aprilis, hoc est, die 25. Martij, quia secundum eos passus est die 23. Martij: at cenauit cum Discipulis die 22. Martij, ergo vel tunc Aequinoctium erat, cum comedit Pascha, vel proxime praecesserat die 21. Martij. Lactantius libro quarto capite decimo ad finem sensit Christum cruci affixum esse ante septimum Calendarum Aprilium, quod perinde est, ac si dixisset ad septimum, vel septimo Kalendas Aprilis, hoc est, die 26. Martij. Necessse est secundum eum, vt CHRISTVS cenauerit die 25. Martij, ac proinde vel tunc Aequinoctium erat, vel incidit in diem 24. Martij.

Meo iudicio, Aequinoctium verum tempore Christi Domini erat nono Kalendas Aprilis, hoc est, die 24. Martij: quod in hunc modum ostendo. Ioannes Stapherius in suo *Calendario proposit. 37. sub littera i.* & Ioannes Lucidus, *de die vero passionis Dominica cap. 5.* probant, aureum numerum, qui in Calendario descriptus est post correctionem anni à Iulio Cæsare factam, non habere fixam, & perpetuam sedem, sed continue paulatim suam sedem anticipare, ita vt huiusmodi anticipatio crescat in annis solaribus trecentis & quatuor fere ad diem vnum, hoc est, ad horas 23. minutis 28. secundis 52. Item Christophorus Clavius in *Apologia noui Calendarij Romani libro primo, capite tertio* tradit Aequinoctia, & solstitia in annis fere 134. vno die integro, & in annis 402. diebus circiter tribus sedes suas anticipare, eo quod in quolibet anno Iuliano, quo vitur Ecclesia, Aequinoctia & Solstitia sedes suas praecurrant minutis 10. & secundis 44.

Cum igitur tempore Concilij Niceni, quod celebrari coepit anno Domini 322. Patres in eo congregati Aequinoctium constituerint in die 21. Martij, consequens est, vt senserint, à tempore Iulij Cæsaris vsque ad illud tempus Concilij factam esse anticipationem per duos dies, & paulo amplius, ergo Aequinoctium tempore Christi Domini erat nono Kalendas Aprilis, hoc est, die 24. Martij, in quo die Iudæi secundum Legem potuerunt agnum edere Paschalem: & die statim proxime sequenti diem festum Paschæ colere. Et quod Augustinus, Chrysostomus, Isidorus aiunt, Aequinoctium fuisse octauo Kalendas Aprilis, hoc est, die 25. Martij, quo die mortuus est Christus: hunc sensum habet, ante diem 25. Martij proxime praecessisse Aequinoctium: nam ante diem 25. Pascha cum Discipulis comederat, at secundum legem edi Paschalis agnus non poterat ante Aequinoctium, sed Luna quartadecima, quæ in Aequinoctium incidet, vel ipsum proxime sequeretur. Quare nihil mirum est, Plinium, Columellam, & Macrobius dixisse Aequinoctium verum fuisse octauo Kalendas Aprilis, hoc est, die 25. Martij, quia proxime ante illam diem praecesserat, nimirum die 24. eiusdem mensis. Quod autem Beda, & Anselmus, & alij dixerint, Aequinoctium verum esse duodecimo Kalendas Aprilis, hoc est die 21. Martij, intelligendum est eos loqui de Aequinoctio, vt est à Patribus Concilij Niceni institutum. Tempore namque Concilij Niceni circa annum Domini 324. Ae-

quinoctium erat die 21. Martij. Porro à tempore Concilij Niceni, in quo fuit Aequinoctium constitutum in die 21. Martij vsque ad nostra tempora ante correctionem Calendarij Romani factam auctoritate Gregorij XIII. Aequinoctium eam sedem deseruit versus principium mensis Martij progrediens, sed non antecurrit per plures integros dies, quam vndecim, nec per pauciores quam decem. Et propterea ante correctionem dictam Calendarij, Aequinoctium erat in die vndecima Martij.

Secundo quaeritur, Quare Aequinoctium verum per nouam correctionem Calendarij Romani, sit reuocatum ad diem vigesimam primam Martij? Respondeo, varias fuisse sententias circa Aequinoctij restitutionem, eorum, qui de noua Calendarij emendatione scriperunt. Quidam censebant Aequinoctium relinquendum esse in die vndecima Martij, in quo die tunc reponebatur. Alij, reuocandum esse ad diem vigesimam quintam Martij, in quo erat tempore quo Filius Dei humanam naturam sibi mirabili vinculo copulauit. Plerique, esse reducendum ad diem vigesimam primam Martij, in qua erat tempore Concilij Niceni: & hæc opinio valuit in noua correctione Calendarij, vt quæ minus nouitatis & mutationis continere visa est. Nam si vel in die vndecima, vbi ante emendationem Calendarij erat, relinqueretur, vel reuocaretur ad diem vigesimam quintam Martij, oportuisset mutare omnes terminos Paschales auctoritate Concilij Niceni constitutos, & omnia Breuiaria, & Missales libros remouere: quæ res Ecclesias, & Ecclesiasticos homines plurimum perturbaret: cum faciendæ essent impensæ maximæ in nouis libris coemendis.

Porro restitutum est Aequinoctium, vt ait, Christophorus Clavius in *Apologia Calendarij noui Romani lib. 1. cap. 3.* à Gregorio XIII. summo Pontifice, ad diem vigesimam primam Martij, exemptis decem diebus à mense Octobris anni 1582. ita vt post quartum diem Octobris, qui Sancto Francisco sacer est, loco diei quinti numeratus fuerit statim quintus decimus dies, decem interiectis eo anno prorsus omissis. Hac enim ratione factum est, vt verum Aequinoctium in anno sequenti M. D. LXXXIII. & alijs deinceps contigerit serius decem diebus, quam ante prædictam correctionem Calendarij. Et proinde cum antea fieret circa diem vndecimam Martij, nunc accidat circa diem vigesimam primam, vt Patres Concilij Niceni constituerunt.

Tertio quaeritur, Cur facta sit correctio Calendarij decem diebus exemptis ex anno M. D. LXXXII. non autem singulis ex singulis annis, aut mensibus detractis? Respondeo, eam correctionem: non esse factam per deductionem decem dierum ex decem mensibus, detractis singulis diebus ex singulis mensibus: nec per omissionem decem dierum intercalarium in quadraginta annis, quia multa occurrere potuissent in quadraginta annis, aut in decem mensibus, quæ Calendarij emendationem impedissent. Item, quia sepius cyclos Dominicalium litterarum interrumpendus fuisset, qui tamen in prædicta correctione semel tantum interruptus est. Detracti autem sunt decem dies ex mense Octobri potius, quam ex quolibet alio mense, eo quod October plures dies Sanctorum celebratibus vacuos & liberos habeat: vnde factum est, vt decem dies ex eo exempti minorem perturbationem & confusionem in Diuinis officijs persoluentis apud homines Ecclesiasticos attulerit.

Quar.

Quarto queritur. Quare ratione factum sit per nouam Calendarij correctionem, vt Aequinoctium propè diem vigesimam primam Martij, ad quam est reuocatum, retineatur in posterum, ne deserat suam sedem, & versus principium mensis progrediatur, vt ante Calendarij correctionem? Respondeo, institutam esse hanc rationem: vt seruata quidem consueta ratione intercalandi vnum diem quarto quoque anno, in posterum non singuli que centesimi anni bissextilis sint (licet secundum consuetam rationem annorum bissextilium singuli bissextilis esse deberent) sed primi tres centesimi post annum 1600. sicut communes, videlicet dierum tantum 365. quales sunt anni 1700. 1800. 1900. quartus autem subsequens centesimus, id est, 2000. Bissextilis sit, scilicet dierum 366. Item tres centesimi proximi 2100. 2200. 2300. eodem modo communes sicut, & quartus centesimus proximus 2400. bissextilis sit. Atque ita deinceps eodem semper ordine seruato. Huius intercalationis rationem fuisse ceteris commodiorem probat Christophorus Clavius [in prædicta Apologia libro primo cap. 5.]

Quinto queritur, Quo pacto Ecclesia Aequinoctium verum constituat in vna certa die, videlicet vigesima prima Martij, cum duos Aequinoctium postulet, & non semper in die vigesima prima Martij, sed interdum vel ante, vel post contingat, videlicet in vigesima secunda die, aut in vigesima? Respondeo cum Christoph. Clauio in prædicta Apologia lib. 1. c. 5. & Francolino de tempor. Hora Canonica, cap. 78 nu. 13. Aequinoctium verum duobus modis accipi: Aut enim accipitur vere prout in rerum natura est, & ab Astronomis consideratur: aut accipitur, prout in Calendario affigitur ad certum aliquem diem, & ab Ecclesia ad Pascha celebrandum adhibetur Aequinoctium verum & naturale & duos dies sibi deposcit, nec vno die contineri; & claudi potest, propterea quod si in aliquo anno bissextili contingat, v. g. die vigesima prima Martij circa meridiem, idem sequenti anno accidet sex horis tardius, videlicet die vigesima prima sub occasum solis, propter sex horas; quæ in anno quolibet communi post bissexturn omituntur: deinde proximo anno continget die vigesima prima circa mediam noctem: & alio anno sequente accidet die vigesima secunda circa ortum solis; ac tandem sequenti anno, qui item bissextilis est, ad diem vigesima primam circa meridiem redibit, propter integram diem intercalarem adiectam. Ecclesiasticum vero Aequinoctium vnum certum diem continet, vt in toto terrarum orbe omnes Christiani vno eodemque die Pascha celebrent. Nam maioris ponderis & momenti est concordia & consensus Christianorum in paschate colendo, quam obseruatio veri Aequinoctij: at satis est, si Aequinoctium Ecclesiasticum à naturali & vero non multum distet, quamuis aliquando non nihil differat, in hoc enim Ecclesia nulla diuina, aut naturali Lege astringitur, sed tantum Canonici iuris est, vt sic vel aliter faciat.

Sexto queritur, An aliquando contingat ex hoc, quod Aequinoctium verum Ecclesia constituat in vna certa die Martij, vt Pascha rejiciatur in secundum mensem, aut interdum primum mensis præueniat, & Luna quarta decima, quæ est aliqui Paschalis ex decretis Patrum, & Concilij Nicæni, pertineat vel ad vltimum mensis anni, vel ad secundum mensis anni post Aequinoctium? Respondeo cum eisdem Auctoribus id aliquando contingere, e. g. si Aequinoctium contingere die vigesima Martij in meridiem in anno bissextili, anno proxime sequenti, continget sex horis tardius, videlicet die 21. circa occasum solis: deinde in anno sequenti accidet circa mediam noctem; in anno sequenti accidet circa mediam noctem; in tertio post bissexturn accidet die 22. circa ortum solis: quod si forte tunc dies vigesima secunda Martij fuerit Dominica, celebrabitur Pascha in ea die; & tamen in ea die est Aequinoctium. Et Luna quarta decima præcedit Aequinoctium, & pertinet ad vlti-

um mensis anni, non primum. Fac item Aequinoctium contingere die vigesima Martij, duabus horis post meridiem, & horis viginti duabus ante meridiem vigesima primæ diei Martij, Pascha rejicietur in secundum mensis anni, eo quod Luna quarta decima incidat ante diem vigesimam primam Martij, & eam tanquam Lunam vltimi mensis Ecclesia habet: eo quod antecedit vigesimam primam diem Martij, in quo Aequinoctium collocavit: cum tamen cadat in ipsum diem Aequinoctij veri & naturalis. Ecclesia enim Lunam quartam decimam, quæ antecedit diem vigesimam primam Martij, habet pro Luna duodecima, & vltimi mensis; quamuis incidat in Aequinoctium verum & naturale, quoniam cadit ante Aequinoctium Ecclesiasticum: & Lunam quartam decimam, quæ cadit in diem vigesimam primam Martij, habet pro Luna legitima, & 2^a ad celebritatem Paschæ, quamuis antecedit Aequinoctium verum & naturale, quia cadit in Aequinoctium Ecclesiasticum, non ante illud. Nec in his est aliquid absurdum; cum hæc protulerint, quia Ecclesia vnum tantum diem tribuit Aequinoctio ob concordiam omnium Christianorum in Paschate celebrando in vno eodemque die; cum tamen Aequinoctium verum & naturale duos dies deposcat, vt dixi. Est igitur duplex Aequinoctium, verum, & Ecclesiasticum; & duplex primus mensis, verus & Ecclesiasticus.

Cap. VI.

Alia de celebritate Paschæ questio- nes soluntur.

Primo queritur, Quota Luna primi mensis Christus Dominus vna cum Discipulis suis agnum Paschalem comedit, & An eadem die, quæ Christus, Iudæi etiam Pascha fecerint? Verus sane & difficilis questio est, An eo anno quo Christus Dominus est occisus, Iudæi suam Pascha celebrauerint, feria quinta, hoc est, An eodem die, quo Christus, videlicet ad vesperam ferie quintæ, agnum immolauerint, & ederint, an vero postis feria sexta, in qua Christus est in crucem actus, Pascha comederint ad vesperam eius ferie. Quinque super hæc re sunt sententia discrepantes. Prima est Græcorum, quam secuti videntur Euthymius in *Muthe* c. 26. super illa verba: *Vespere autem factis discumbebat (Dominus) cum duodecim; Cedrenus in compendio Histo.* cum agit de Augusto Imperatore; Nicephorus, lib. 1. ca. 28. eo anno Paschæ diem festum in sabbatum incidisse, & feria sexta ad vesperam Iudæos agnum immolasse, & comidisse, ac ita Christum Dominum agni Paschalis escam antcipasse; vt qui agnum ederit Luna decima tertia ad vesperam ferie quintæ. Et proinde quia ante Lunam decimam quartam Iudæi fermenta o pane vesebantur, Christum Apostolos in ea cena fermentato pane vfos fuisse, & in eo Eucharistiæ sacramentum consecisse. si enim, inquiunt, in feria sexta, in qua Christus vs est occisus, festus dies Paschæ ageretur, non liceret Iudæis eo die accusare, condemnare, cruci affigere, angariare, sepelire, quæ omnia refert Evangelica historia eo die Iudæos fecisse. Immo pij ac religiosi Iudæi curarunt Dominicum corpus è cruce tollendum, sepulture mandandum, aromatata emenda, ac cetera paranda, quia inclinabat iam dies, ac sabbatum appetebat: ergo dies ille erat profestus. Ioan. item 13. vbi sermo est de vltima Dominica cena, dicitur: *Ante diem festum Paschæ*: sed ea cenâ facta est ad vesperam ferie quintæ, & dies festi more Iudaico, celebrabantur à vespere vnius diei vsque ad vesperam sequentis: ergo ea vespere, qua Christus cenabat, iam inceperat dies festus Paschæ, si eo anno incidit in feriam sextam: sed Ioannes ait: [Ante diem festum Paschæ] ergo ea cena nequaquam fiebat in vespere sequentis diei festi. Insuper Ioan. 18. dicitur: *Non introibit in Prætorium, ut non contaminaretur, sed*

ut man-